

Rödhuvad törnskata, Lindängen, Orsa.

såg fågel under den tid som den fanns kvar i området vet vi inte, men gissningsvis var det mer än 100 skådare, främst från Dalarna. Under kommande vecka fanns den kvar i området. Den blev mera rörlig och flög gärna upp över åkrama öster om plattformen. Den sista observationen gjordes den 1/10.

Detta var första fyndet av arten i Dalarna. Fyndet har ännu inte granskats av rarietetskommittén, Stockholm. I Sverige finns totalt 49 godkända fynd fram till och med 2000. Av

Ny art för rapportområdet

Amerikansk tundrapipare

Bertil Rahm

År 2000 var det 13:e året i rad med så gott som dagliga räkningar av vadare vid Höj järn, Grängesberg, så det var ju bara att ta ännu en tur upp till dammen denna torsdag den 7:e september. Veckan hade varit tämligen vadarfattig. Bara några enstaka ljungpipare och kärrensäppor hade observerats. Kanske skulle det nu finnas något nytt...

Det var mulet och vinden sydlig, temperaturen låg på cirka 14 grader. Jag kom på plats vid 16-tiden och såg genast att det var lika "fattigt" som tidigare under veckan. Bara två större strandpipare och tre kärrensäppor, samtliga ungfåglar, fanns att titta på.

Vid 16.30 kom en flock med sex pipare in från nordost. Flocken bestod av tre adulta och två juvenila ljungpipare samt ytterligare en adult pipare. De flög runt dammen och höll på att landa ett flertal gånger. Men av någon orsak lyfte de omgående, för att ta en ny runda innan nästa landningsförsök o.s.v. Som närmast passerade fåglarna tornet på cirka 25 meters avstånd. De observerades både med tubkikare (32x) och handkikare. Efter cirka tio minuter drog flocken mot sydväst och försvann.

Avvek tydligt

I direkt jämförelse med ljungpiparna noterades att den avvikande fågel var i samma storlek men hade längre och mer jämbreda vingar. Den såg något större ut då den flög rakt emot eller bort från mig på grund av längre vingar men gav ett något slankare intryck än ljungpiparna. Totalt sett var den mörkare än ljungpiparna, hade gråbrunaktiga vingundersidor och armbålor, tydligt skild från ljungpiparnas vita. Fågeln avvek tydligt i utseende från ljungpiparna även på håll och med handkikare (7x42).

Jag såg inga utskjutande fötter eller tår. Kroppen var slank med bara lite vitt efter sidan. Det vita bildade inte en sammanhängande linje utan var avbrutet av mörka teck-

ningar. En hel del svart fanns kvar undertill och långt bak på undergumpen, även om en del höll på att ruggas. Ovensidan såg i stort sett lika ut som ljungpiparnas, dock med klart mörkare ton. Fågeln hade dessutom något mer vitt i ansiktet än ljungpiparna.

Tundrapipare

Jag uppfattade låtet som en hög, gäll och klar enstavig vissling "ljuu" med betoning i början. Låt ganska "rak" men flera gånger lite stigande mot slutet "juuu", något svartnäppelik i tonläget, men utan dennes andra stavelse "-itt". Att det var fråga om en tundrapipare, det stod klart tämligen omgående. Frågan var nu om det var en sibirisk eller amerikansk. Jag hade inte så stor erfarenhet av dessa arter och var inte tillräckligt påläst.

Böckerna fanns i bilen och först sedan fåglarna dragit iväg rusade jag efter litteraturen. Det kunde ju hända att de skulle vända tillbaka, men det gjorde de tyvärr inte. Observationen larmades ut på Rix-larm med koden "amerikansk tundrapipare, artbestämning osäker". Väl hemma och med mer litteratur till hands, gjordes bedömningen att det måste ha varit en adult, ruggande, amerikansk tundrapipare.

Udda fynd

Förväxlingsrisker fanns med ljung- och kustpipare samt sibirisk tundrapipare. Ljungpipare har vita armbålor. Vinglängd, form samt låtet avvek. Jag var väl medveten om att ljungpipare kan ha svart långt bak och även på undergumpen. Kustpipare har svarta

Foto: Lars Hansson

dessas har 7 ringmärkts.

Jag har valt att inte ta med någon dräktbeskrivning av fågel utan hänvisar till tidigare publicerade bild på Dala 212:s hemsida och bild i anslutning till denna artikel.

Referenser:

Svensson, Lars. Identification guide to European Passerines, 1992.
Svensson, Lars. Fågelguiden, 1999.
Lefranc & Worfolk. Shrikes, 1997.

armhålör och är större samt grövre totalt sett. Sibirisk tundrapipare har utskjutande tår och fötter och mer vitt efter kroppssidån. Låtet verkade dessutom stämna bättre på amerikansk tundrapipare.

Rapporten är granskad och godkänd av raritetskommittén. Enligt "Fågelåret 2000" var observationen det 15:e fyndet av arten i Sverige (det 16:e exemplaret) och det var ett

udda fynd eftersom adulta fåglar tidigare bara har setts sommartid i Sverige, framförallt i juli. I Holland däremot är fyra av landets åtta fynd adulta fåglar som setts i oktober.

Fyndet blev det första för Dalarnas rapportområde och det andra för landskapet Västmanland. Det förra var en adult fågel som sågs vid Gnien, Rammäs 1992. Arten häckar i arktiska Nordamerika.

Ny art för rapportområdet

Citronärsla vid Hötjärn

Pelle Adenäs

Citronärslan har nog för många dalaskådare stått högt på listan över förväntade arter i Dalarna. Inte heller detta är noterades det någon inom landskapets gränser men rapportområdet fick i alla fall sin lista kompletterad med arten då ett ex noterades vid Hötjärn, Grängesberg det vill säga inom Ludvika kommun fast i Västmanland.

Lördagen den 29 september var vi i vanlig ordning på plats vid Hötjärn strax innan gryningen för några timmars ringmärkning. Det var en klar och kall morgon med flera minusgrader men redan när vi spände upp slöjneten kom dagens första art som värmede ordentligt. Vid det nät som vi kallar "camelnätet" efter förra årets fångst av en tuvsnäppa fastnade nu en dvärgbeckasin innan nätet ens var uppsatt ordentligt. Ny märkart för området och dessutom en mycket vacker liten krabat.

Den första nätrundan blev tämligen mager och bara tioalet fåglar ringmärktes.

Vid halvnattiden gick jag tillsammans med Thorild Jonsson, Hans Lönnkvist och Bo Hultgren en ny nätrunda. Vid "camelnätet" såg jag att det satt en fågel på nästolpen längst bort. En såvsparv visade det sig efter kontroll i kikaren.

Men när jag tog ner kikaren såg jag att ännu en fågel hade satt sig på en nästolpe närmare oss. En ärsla, tänkte jag för mig själv innan jag åter satte kikaren framför ögonen. Ärlan gick i grätt och saknade hakklapp.

Pelle Adenäs "plockar" ut en fågel från ett av näten vid Hötjärn. I bakgrunden ses Thorild Jonsson och Marie Olsson.